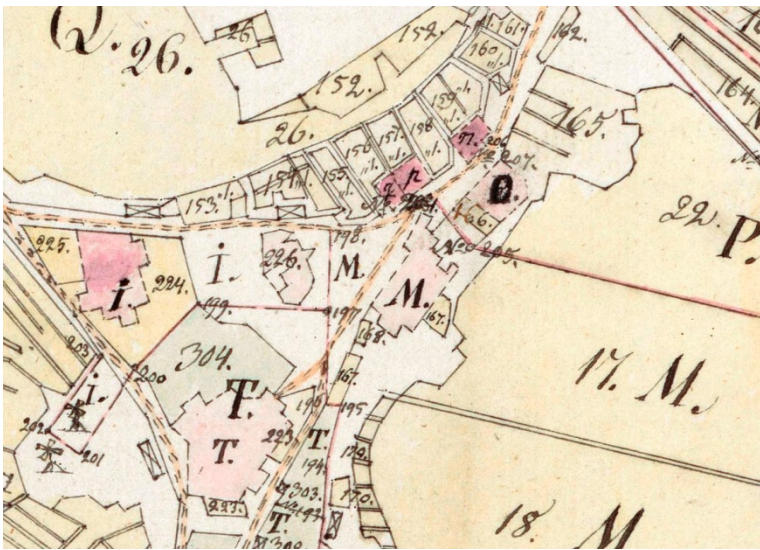
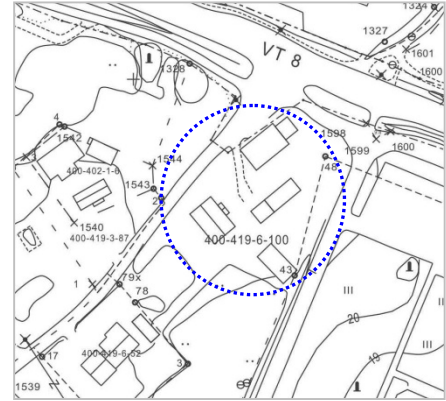

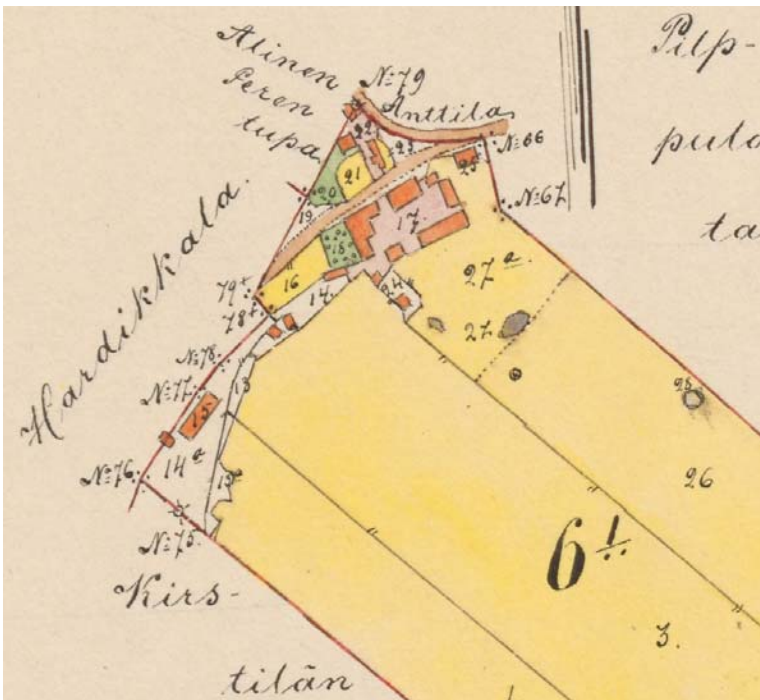
Kreula 400-419-6-100

Kuvaus: Kreulan pihapiiri sijaitsee Hartikkalantien ja valtatie 8 risteyksen vieressä, pihapiirin ja valtatie välissä on vielä tieyhteys Hartikkalantieltä Kreulantielle. Asuinpihapiiriin kuuluu asuinrakennus, kivi navetta ja kaksi talousrakennusta. Päärakennuksen lounais- eteläpuolella on puutarha hedelmäpuineen ja pihapiirissä kasvaa kookasta puustoa mm. vaahteroita. Kreulan tila jatkuu pihapiiristä etelään aina Garpintielle saakka.

Historia: Kreula on yksi Laitilan kylän kantataloista, se sijaitsi alun perin kirkon luona, Piilppulan vieressä, mutta siirrettiin isojaon (1824) yhteydessä Hartikkalanmäelle nykyiselle paikalleen. Maatilan pellot olivat talouskeskuksen itäpuolella ulottuen aina Lohiojaan saakka, nyt peltojen tilalla on Winnovan ja Laserkeskuksen rakennukset.

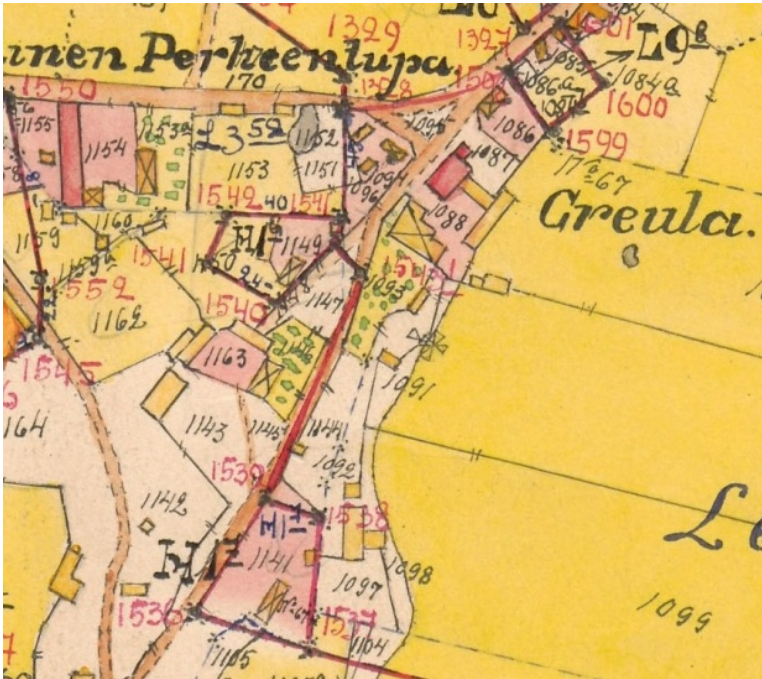

Vasemmalla ote isojakokartasta vuodelta 1824. Kuvassa Kreulan pihapiiri (M) jakautuu nykyisen Hartikkalantien molemmin puolin. Lännessä on Ali-Perheentupa (i) ja lounaassa Hartikkalan yksinäistalo (T). Tiet veivät kirkon luo (Kruununvoudintie), etelään vanhalle Uudenkaupungintielle (nykyiselle Vakkatielle) ja pohjoisessa tie liittyi vanhaan Turuntiehen (Ilomäentie).

Ote Kreulan perintötilan No. 6 tilakartasta vuodelta 1908 (Kansallisarkisto/digitaaliarkisto).

Kreulan maatilan pihapiirin rakennukset oli rakennettu umpipihamaiseen muotoon. Puutarha oli vanhan päärakennuksen lounaispuolella ja kotipellot pihapiirin kaakkoispuolella. Maatilan rakennuksia oli myös Hartikkalantien luoteispuolella sekä lounaassa lähellä Hartikkalan yksinäistalon rajaa.

Laitilassa uusjako tehtiin vuosina 1918-1937, mittaukset suoritettiin 1925. Vasemmalla ote uusjakokartasta. Kreulan pihapiirissä on edelleen nähtävissä vanha päärakennus ja sen koillispuolella kivinavetta (kartassa punainen rakennus). Puutarha päärakennuksen lounaispuolella on laajentunut. Kivinavetan itäpuolella on pitkä talousrakennus, joka liittyy poikittaisella rakennusosalla kivinavettaan. Maatilan pihapiiri on alkanut menettää umpipihamaista muotoaan.

Päärakennuksesta itään on talousrakennus (sauna?) ja puutarhan itälaidalla on myös yksi pienempi talousrakennus sekä tuulimylly. Kauempana lounaassa on maatilan lato Hartikkalan palstan vieressä.

Hartikkalantien länsipuolella on vielä pihapiiriin kuuluvia rakennuksia. (Kartta: Kansallisarkisto/ digitaaliarkisto).

Valtatie 8 välille Rauma- Turku rakennettiin 1956-61, uusi valtatie ja sen eteläpuolinen rinnakkaitie veivät Kreulan pihapiiristä osan, pihapiirin pohjoislaidalla ollut rakennus jäi valtatie alle. Hartikkalantien liittyminen Ilomäentiehen katkesi. Hartikkalantielle muodostettiin liittymä valtatiehen.

1960-luvun peruskartassa näkyy Kreulan pihapiiri valtatie rakentamisen jälkeen, rakennuksista suuri osa on säilynyt. Uusi päärakennus on rakennettu entistä vanhaa päärakennusta hieman etelämmäksi. Hartikkalantien länsipuolella on jäljellä yksi asuinrakennus ja piharakennus, ne hävisivät myöhemmin, viimeistään 1980-luvun alussa. Kreulan vanha lato on vielä olemassa kaupparakennuksen eteläpuolella.

KREULA RAKENNUSTIEDOT, ASUINRAKENNUS:

<i>Käyttö: (alkup.) nyk.</i>	(Asuinrakennus) Asuinrakennus.
<i>Rak.aika:</i>	1956 (Rakennusvalvonnan tieto)
<i>Suunnitt., rakentaja:</i>	--
<i>Kerrosluku:</i>	1 ½, kellarillinen
<i>Perusta:</i>	betoni
<i>Runko:</i>	Puu (Hirsi?)
<i>Kattomuoto:</i>	satula, umpikuistissa myös satulakatto.
<i>Kate:</i>	tiilikuvioitu pelti
<i>Ulkovuoraus:</i>	Julkisivulaudoitus kenttiin; alaosa ja yläosa pystysuuntaista ponttilaudoitusta ja keski-osa vaakaponttilaudoitusta.
<i>Ulkovärit:</i>	Katto punainen, julkisivut vaalean keltaiset, ikkunat, ikkunoiden kehyslaudat, nurkka- laudat ja vaakalistat valkoiset.
<i>Eriyispiirteet:</i>	Kookas, suorakaiteen muotoinen perusrunko, tyyliiltään jälleenrakennuskautta edusta- va. sisäänkäynti pohjoispuolella olevalta asuinpihalta, umpikuisti, jossa betoniset ulko- portaat. Ulkoseiniä on lisäeristetty, jolloin ikkunat jääneet hieman syvemmälle jul- kisivussa.
<i>Säilymisedellytykset:</i>	Asemakaava: AL/s, Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, alue jolla ympäris- tö säilytetään.
<i>Kohteen ensisijainen arvo</i>	Kantatalon pihapiiri sijainnut tällä paikalla 1824 eteenpäin. Ollut maatilana ja maatalan rakennuksista pääosa on säilynyt. Päärakennus on rakennettu 1956 vanhan pääraken- nuksen tilalle, se edustaa jälleenrakennuskauden tyyliä, mutta on kooltaan jäl- leenrakennuskauden asuinrakennuksia huomattavasti suurempi. Asuinrakennukseen liittyy puutarha eteläpuolella. Rakennushistoriallisesti, historiallisesti arvokas.
<i>/Arvostuskriteerit:</i>	
<i>Inventoija</i>	Anna-Liisa Nisu, 19.3.2021

Päärakennuksen koillisjulkisivua, vasemmalla kivilavetan nurkkaa.

KREULA RAKENNUSTIEDOT, KIVINAVETTA:

<i>Käyttö: (alkup.) nyk.</i>	(navetta) Varasto
<i>Rak.aika:</i>	1907 (Rakennusvalvonnan tieto)
<i>Suunnitt., rakentaja:</i>	--
<i>Kerrosluku:</i>	2
<i>Perusta:</i>	Luonnonkivipaadet
<i>Runko:</i>	Luonnonkivipaadet alaosa, yläosa puu
<i>Kattomuoto:</i>	satula
<i>Kate:</i>	Savitiili
<i>Ulkovuoraus:</i>	Yläosassa pystylauditus
<i>Ulkovärit:</i>	Julkisivujen puosat punamulta, katto punertava (savitiili), ikkunat, ikkunoiden kehyslaudat, nurkkalaudat valkoiset.
<i>Erytispiirteet:</i>	Suorakaiteen muotoinen luonnonkivirakenteinen vanha navettarakennus sijaitsee Hartikkalantien suuntaisesti aivan kadun vieressä, pohjoispuolella noin 17 m päässä on valtatie 8. Navetan silta on pohjoispäädyssä (VT:n puolella). Kiviseinissä on ikkunat ja eteläpäädyssä on rakennuksen toisen kerroksen kuusiruutuiset ikkunat (2 kpl).
<i>Säilymisedellytykset:</i>	Asemakaava: AL/s, Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, alue jolla ympäristö säilytetään. sr-3, Suojeltava rakennus, rakennus voidaan siirtää. (Keskusta 2. alueen asemakaava KV 20.12.2004 § 68). Asemakaavan muutos vireillä. Valtatien 8 muutos suunnitteilla, kivinavetta jää valtatie LT-alueelle, eikä sitä ole mahdollista säilyttää. Valtatien tasoa lasketaan alemmaksi, maisema muuttuu rajusti.
<i>Kohteen ensisijainen arvo</i>	Kreula on Laitilan kylän kantataloja. Pihapiiri on sijainnut tällä paikalla 1824 eteenpäin. Ollut maatilana ja peltoalueet ovat olleet pihapiiristä itään. Navetta on rakennettu 1907,
<i>/Arvostuskriteerit:</i>	rakennus on säilynyt alkuperäisen kaltaisessa asussa. Rakennushistoriallisesti, historiallisesti, maisemallisesti arvokas.
<i>Inventoija</i>	Anna-Liisa Nisu, 19.3.2021

Kivinavetta kuvattuna Hartikkalantieltä.

KREULA RAKENNUSTIEDOT, PIHARAKENNUKSET:

	Piharakennus 1:	Piharakennus 2:
<i>Käyttö: (alkup.) nyky.</i>	(Maatilan talouskeskuksen piharakennus, talouskellari sementtitiilisessä osassa?) Varasto	(Pihapiirin ulkorakennus, sauna?) Ulkorakennus
<i>Rak.aika:</i>	1920 (Rakennusvalvonnan tieto)	1945 (Rakennusvalvonnan tieto)
<i>Suunnitt., rakentaja:</i>	--	-
<i>Kerrosluvu:</i>	1 (sementtitiilisessä osassa 1+kellari)	1½
<i>Perusta:</i>	betoni	Betoni
<i>Runko:</i>	Eteläosa: sementtitiili, pohjoinen osa: puu	Puu
<i>Kattomuoto:</i>	satula	satula
<i>Kate:</i>	Savitiili ja eteläisessä osassa saumattu peltikate	Savitiili
<i>Ulkovuoraus:</i>	Puisessa osassa rimalaudoitus. Sementtitiiliolosassa ei vuorausta.	Pystylaudoitus peiterimoitettu, kerroslistan päältä pystylaudoitus.
<i>Ulkovärit:</i>	Julkisivujen puuosat punamulta, sementtitiiliosa käsittelemätön, katto punertava (savitiili), peltikate maalaamaton, parioven kehyslaudat, nurkkalaudat valkoiset.	Punamulta. Katto punertava (savitiili). Ikkunat ja ikkunoiden kehyslaudat valkoiset.
<i>Erytispiirteet:</i>	Suorakaiteen muotoinen kapeahko ja pitkä talousrakennus sijaitsee kivinavetan suuntaisesti sen itäpuolella. Sementtitiilet ovat profiloituja, ovi vie kellaritilaan pihan puolelta.	Savupiipullinen piharakennus sijaitsee pääty asuinpihan suuntaan lähellä Kreulantietä. Neliruutuinen ikkuna eteläjulkisivussa ja itäpäädyssä ylhäällä, pohjoispuolella puinen pystylaudoitettu ulkovi.
<i>Säilymisedellytykset:</i>	Asemakaava: AL/s, Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, alue jolla ympäristö säilytetään (<i>Keskusta 2. alueen asemakaava KV 20.12.2004 § 68</i>). Valtatien 8 muutos suunnitteilla, rakennuksen puurakenteinen osa jää kokonaan valtatie LT-alueelle, valtatie tasoa lasketaan alemmaksi, maisema muuttuu rajusti ja asuinpihaa pohjoisessa rajaavat rakennukset häviävät.	Asemakaava: AL/s, Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue, alue jolla ympäristö säilytetään (<i>Keskusta 2. alueen asemakaava KV 20.12.2004 § 68</i>). Valtatie 8 muutos suunnitteilla, lähiympäristön maisema muuttuu rajusti.
<i>Kohteen ensisijainen arvo</i>	Kantatalon pihapiiri sijainnut tällä paikalla 1824 eteenpäin. Ollut maatilana ja peltoalueet ovat olleet pihapiiristä itään. Piharakennuksessa on sementtitiilirakenteinen osa, tiilet ovat profiloituja. Rakennuksella on rakennushistoriallista merkitystä ja osana asuinpihapiiriä maisemallista merkitystä.	Rakennus kuuluu vanhaan maatilanpihapiiriin, mutta sijaitsee hieman sivussa varsinaisesta asuinpihasta, on säilynyt alkuperäisen kaltaisessa asussa. Rakennuksella on historiallista merkitystä vanhaan maatilan talouskeskukseen kuuluvana ulkorakennuksena.
<i>/Arvostuskriteerit:</i>		
<i>Inventoija</i>	A-L. Nisu 19.3.2021	A-L. Nisu 19.3.2021

Piharakennus 1 sijaitsee kivinavetan vieressä, se on rakennettu samansuuntaisesti kivinavetan kanssa. Vasemmassa kuvassa taustalla oikealla näkyy piharakennus numero 2:n päätyä.

Piharakennus 2 sijaitsee Kreulantien vieressä pääty kadun suuntaan.

Lohimäki 400-419-6-52

Kuvaus: Vaalea, loivalla harjakatolla varustettu asuinrakennus sijaitsee Hartikkalantien vieressä, harja kadun suuntaisesti. Koillispuolella on Kreulan puutarha ja pihapiiri, itäpuolella on peltoalue ja Kreulantie ja etelässä Garpintien suunnassa on puustoista aluetta. Pihapiiriin kuuluu asuinrakennuksen lisäksi pieni vaja.

Historia: Kreulan tilasta lohkaistu palsta, jolle on vuonna 1960 rakennettu SOK:n myymälä- ja asuinrakennus. Myymälätila on ollut rakennuksen koillispuolella ja julkisivusta ulkonevassa osassa on ollut kaksi suurta näyteikkunaa sekä ovi kadun suuntaan. Lastausilta, josta tavarat on tuotu myymälän varastoon, on ollut rakennuksen kaakkoispuolella. Rakennuksen lounaispuolella on ollut asuinhuoneisto (2h+keittiö), johon on ollut oma sisäänkäynti lounaispuolelta. SOK:n sivumyymälän jälkeen rakennuksessa toimi putkiliike, sen jälkeen lihanjalostusliike ja myöhemmin rakennus on ollut nuorisoverstaan käytössä. Rakennus muutettiin asuinkäyttöön vuonna 2004.

Oikealla ote 1960-luvun peruskartasta. Kartassa näkyy myymälärakennus, lounaispuolella on Hartikkalan yksinäistaloon kuuluneita rakennuksia vielä jäljellä sekä eteläpuolella Kreulan vanha lato, nämä rakennukset hävisivät 1990-luvulla, siinä yhteydessä kun Garpintie rakennettiin.

Käyttö: (alkup.) nyk.	(Myymälä- ja asuinrakennus) Asuinrakennus.
Rak.aika:	1960. Käyttötarkoituksen muutos ja rakennuksen laajennus 2004.
Suunnitt., rakentaja:	Suunnittelija: SOK:n rakennusosasto, tyyppiinustus AVL4. Vuoden 2004 laajennuksen suunnittelija Ilkka Mannila.
Kerrosluku:	1
Perusta:	Betonisokkeli
Runko:	Puu
Kattomuoto:	Loiva satulakatto.
Kate:	Pystysaumattu pelti
Ulkovuoraus:	Pystylaudoitus peiterimoitettu (ollut ensin vaakaponttilaudoitus)
Ulkovärit:	Pääväri taitettu valkoinen, ikkunat ja ikkunoiden kehyslaudat valkoiset.
Erytyspiirteet:	Loivalla harjakatolla varustettu puurakenteinen entinen myymälä- ja asuinrakennus, joka on myöhemmin muutettu kokonaan asuinkäyttöön. Myymälätilan näyteikkunat pienennetty saman kokoisiksi muiden ikkunoiden kanssa ja myymälän ovi poistettu. Ikkunat ovat kaksiruutuiset; yksi isompi ruutu kapealla tuuletusikkunalla. Rakennusta on myöhemmin jatkettu lounaaseen päin lisäosalla, joka on liitetty vanhaan osaan matalammalla rakennusosalla, josta on sisäänkäynti.
Säilymisedellytykset:	Asemakaava: AL, II, e=0,40. (Keskustan 2. alueen asemakaavan muutos ja laajennus, KV 20.12.2004 § 68)
Kohteen ensisijainen arvo /Arvostuskriteerit:	SOK:n tyyppiinustuksin myymälärakennukseksi vuonna 1960 rakennettu myymälä- ja asuinrakennus, joka on myöhemmin muutettu kokonaan asuinrakennukseksi ja laajennettu autotalliosalla. Rakennuksen alkuperäiset tyyliinusteet on säilytetty ja laajennusosa on sovitettu rakentamistavaltaan alkuperäiseen rakennuksen osaan. Kuuluu Hartikkalan alueen kehityshistoriaan, kertoo 1960-luvulla pienimuotoisesta kauppatoiminnasta, jolloin myymälärakennuksia sijaitsi muuallakin kuin vain ydinkeskustassa. Paikallinen historiallinen ja rakennushistoriallinen.
Inventoija	Anna-Liisa Nisu, 19.3.2021

Asuinrakennus Hartikkalantieltä nähtynä.